25.09.2015 г. / 10:08:01

Вяра

06.03 по еретическия, †21 февруари по православния календар - Св. Евстатий Изповедник, архиепископ Антиохийски

Житие на светия наш отец Евстатий, епископ Антиохийски († 337 г.)

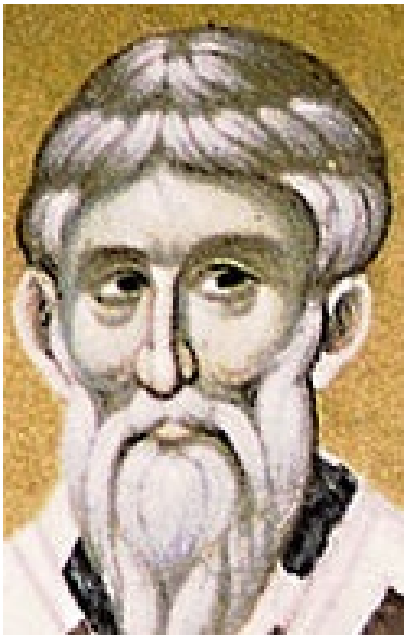

В сонма на великите светители на Христовата Църква свети Евстатий, епископ на древната столица на Малоазийския Изток и Гръко-Римската империя - Антиохия изпъква като един от най-славните християнски изповедници и борци защитници на истинската вяра в Бога.

Светителят Евстатий живял от края на трети до средата на четвърти век. Родил се в град Сид Памфилийски, а бил архипастир отначало в Берия Сирийска, откъдето заради достойнствата и заслугите си в Църквата и по желанието на народа бил преместен от отците на Първия Вселенски Събор в Антиохия.

Времето на архипастирската дейност на свети Евстатий било единствено и изключително в цяла поредица векове от живота на Христовата Църква. Това бил век, особено светоносен и по броя, и по величината на светилата на Църквата - вселенските учители. Следващите векове били също славни със своите учители на вярата, но те вече били подражатели и ученици на

богомъдрите отци на четвърти век. Битката на християнството против езичеството, която се водела в първите три века под знамението на Христовия Кръст, завършила в началото на четвърти век с пълна победа над езичеството и повече нямало нужда да се защитава християнската вяра от езичеството в световната Гръко-Римска империя и да се доказва превъзходството на християнството над езичеството. Външният покой, който настъпил тогава в Христовата Църква, дал възможност за всеобщо еднообразно устройство на вътрешните ѝ дела и за безпрепятствени учителни беседи на пастирите с пасомите. Но сега възникнала още по-голяма нужда от битка с още по-трудните вътрешни врагове на Църквата - еретиците.

Главен от еретиците, смущаващи по това време Църквата, се оказал ученият презвитер на Александрийската църква на име Арий. В гордото си мъдруване, Арий възобновявал езическото учение за предаване на божествеността на не богове и богохулно твърдял, че: 1) Бог-Отец, макар и да е вечен, но е имало време, когато Той не е бил Отец и Той е нямал Сина; 2) Синът е създаден, сътворен от Отца преди всичко и чрез Сина е създаден светът; 3) Синът не е вечен, но е по-висш от всяка твар; Синът е подобен на Бога Отец по име, но не и по същество; 4) Бог-Отец по благостта си е предал на Сина мъдрост: но Синът не познава напълно Бога-Отца; Дух Свети също не е Божие Лице, но е създаден от Сина.

Възмутен от това богохулно учение, Александрийският епископ Александър убеждавал Арий да се откаже от това еретичество. А когато той не се подчинил на кротките увещания на епископа, бил свикан поместен събор на сто епископи от Египет и Либия. Този събор на Александрийската църква отлъчил като богохулни еретици Арий, заедно с няколко негови единомишленици презвитери и дякони, но те старателно започнали да търсят поддръжка не само сред

пастирите на съседните църкви, но и сред народа. За тази цел разпращали свои единомишленици и писма с хитро сплетените си лъжеучения по всички църкви на Изтока и съставяли в духа на Ариевото лъжеучение песни върху народни напеви. Страстта към богословски разсъждения и спорове на Изток по това време била толкова голяма, че с религиозни въпроси се занимавали не само у дома, но и на площадите и кръстопътищата. Езичниците осмивали тези спорове в своите театри и обръщали разногласията на християните в полза на отхвърленото езичество.

Смущавани по такъв начин от лукавите еретици - арианите, църквите в Сирия и там, където бил архипастир свети Евстатий, се вълнували и спорели за разрешаването на богословските въпроси и недоумения... А светителят, който се отличавал с дълбоки богословски знания и светска ученост, бил твърд и неустрашим изповедник на православната Христова вяра и в Берия, по време на последното гонение против християните, и сега, при смущението на Църквата от арианството, въстанал ревностно, устно и писмено, против богохулното учение на Арий и арианите.

Да възстанови мира и съгласието между православните и арианите в Александрия и Сирия и в другите църкви опитал, но не успял дори равноапостолният император Константин Велики. Поради това за прекратяване на раздора императорът решил да прибегне към епископството на цялата християнска Църква и затова свикал в Никея Първия Вселенски Събор на Църквата.

Като свиквал този събор, императорът желаел, по думите на историка от това време Евсевий, да посвети на Христа Спасителя “свещенически венец от прекрасни цветове, сплетени и свързани с единението на мира”. На призива на императора в град Никея се събрали от Азия, Африка и Европа

до триста епископи. Имало епископи и от страни, неподчинени на Гръко-Римската империя, например от Персия и Скития. Броят на съпътствуващите ги презвитери, дякони и други клирици бил много по-голям. От миряните, освен висшите сановници, в Никея пристигнали много философи и учени. И ето, на този Събор било предоставено от светителите на Църквата особено голямо и важно значение на свети Евстатий, вследствие на голямото му благочестие и дълбоките богословски и светски познания, съединени с непоколебима ревност за запазване на чистотата на православното вероучение. На свети Евстатий било възложено първото председателство на великия Вселенски Събор. Той заемал мястото на първия епископ, като седял отдясно на императора, и нему била дадена честта от целия Вселенски Събор да приветства с реч равноапостолния император Константин. Ето тази красноречива и силна по вяра и дух реч на светителя:

- Благоверни Господарю!

Благословен е Бог, Който те избра за цар на земята, с твоята ръка изтреби идолопоклонството и въдвори чрез тебе мир в сърцата на вярващите. Вече е потъпкана властта на духовете на злобата. Разрушени са олтарите на многобожието. Разпръсква се мракът на нечестието. И светлината на божественото учение озарява цялата вселена. Прославя се Отец, почита се и Синът, възвестява се и Дух Свети - Единосъщната Троица. Едно Божество в три Лица, или ипостаси, се проповядва навсякъде. Върху това учение, господарю, се утвърждава величието на твоето благочестие. Запази го за нас цяло и ненарушимо така, че никой от еретиците, проникнали в Църквата, да не разтрогне единството на троичния Бог и да не подхвърли нашата вяра на поругание! Причина за настоящото събрание и наши разсъждения е неистовият Арий, който, като прие служение на

презвитер на Александрийската църква, се оказа чужд на учението на блажените пророци и апостоли. Понеже той не признава Единородния Син и Словото на Отца за единосъщен и равен на Отца, и като почитател на творението, иска да причисли Твореца към творението. Заповядай, господарю, той да остави заблуждението си и да не въстава против апостолското учение или, ако остане упорито в своето нечестиво мнение, изгони го от обществото на Православната Църква, за да не колебае повече с нечестивите си мнения за вярата душите на слабите. Така говорел свети Евстатий.

На този Първи Вселенски Събор на християните пристигнали в Никея и много езически философи - едни с цел да се запознаят по-добре с християнското учение, а други от ненавист към него се надявали с помощта на хитросплетени разсъждения да объркат речите на епископите и да го опровергаят. Църковните писатели споменават, че на един от най-тщеславните от тези философи, на име Федон, който защитавал нечестивия Арий и хулното му учение, първо опровержение от името на събора дал светителят Евстатий Антиохийски, като владеещ високи философски познания. И този философ дотолкова бил поразен от отговорите на светителя, че високо извикал: “Слава Тебе, Боже, Който си открил на Твоите светии превишаващото всеки ум тайнство на чистото, безмерно и несъздадено Божество. Моля Те, Христе, всеблагий Сине на всеблагия Отец, прости ми всичко, с което съгреших против Тебе, като се увличах досега от нечестивите мнения на Арий… От днес предавам завинаги на проклятие Арий и нечестивите му мнения и всички, които еднакво с него мъдруват и богохулстват против Отца и Сина и Светия Дух.

Но сам Арий, заедно с няколко единомишленици останал непреклонен в мненията си. Тогава отците на Събора, тържествено и единогласно изповядали Сина Божий за единосъщен с Бога-Отца. Ариевото учение, като противно на

словото Божие и на отеческото предание, заедно с всички, изповядващи Ариевото лъжеучение, предали на анатема и отлъчване от Църквата на правовярващите. А за да утвърдят в точност правото изповедание на вярата за всички последващи времена, отците на Събора изложили това изповедание в символа на вярата, като даден от Бога. Арий и неговите привърженици, след отлъчването им от Църквата, императорът изпратил на заточение.

Утвърденото от Вселенския Събор изповедание на християнската вяра подписали и много покровители на Арий, а Евсевий, епископ Никомидийски и Теогний Никейски отказали да подпишат осъждането на Арий, след като подписали съборния символ. Заради това императорът ги обявил за лишени от църковните им места, като защитници на Ариевата ерес, и ги изпратил на заточение. Но те изпратили оттам писмено разкаяние за заблудата си и затова били опростени и се върнали в своите епархии.

При описване Първия Вселенски Събор свети Евстатий Антиохийски споменава: “Когато се събра в Никея великият Събор за разсъждение върху делата на вярата, на който се съединиха около 270 епископи (казвам: около, защото поради многобройността на събралите се не мога да определя с точност броя им, пък и не съм изследвал това с особена загриженост), и когато започнаха да установяват символа на вярата - сред събора се появи съчинението на Евсевий Никомидийски, изпълнено с богохулни учения. Като беше прочетено на глас пред всички, то веднага причини на слушателите неизяснима скръб с безобразието си, а своя съчинител покри с непоносим срам. Сега работата на евсевианите се разкри и нечестивото съчинение (Евсевиевият символ) пред всички беше разкъсано... Като се бояха да не бъдат низвергнати от Църквата по присъда на толкова великия Събор, привържениците на Арий също станаха (на събора) и

предадоха на анатема осъденото от Събора учение на Арий… По този начин чрез много интриги, хитрости и лукавщини те запазиха за себе си представителството на Църквата (тоест епископските си места), а трябваше да се намират под покаяние. (И след Вселенския Събор) те ту тайно, ту явно започнаха да покровителстват отхвърлените от Събора мнения и даже да ги потвърждават. Освен това, като желаеха да вкоренят насаждението на плевелите, те се предпазваха от срещи с хора сведущи (в Свещеното Писание), отклоняваха се от надзор и по такъв начин като че ли се бореха с проповедниците на благочестието. Но ние вярваме, че безбожни хора не могат да надвият божественото: “И да се въздигнат, пак ще бъдат победени”…

Като се върнал от Вселенския Събор в Антиохия, свети Евстатий направил събор на епископите и презвитерите на много църковни области, подчинени на неговата митрополия, съобщил им актовете на всички постановления на Вселенския Никейски Събор и ги убеждавал неизменно да държат тези постановления и особено правилното изповедание на вярата, изразено в символа, утвърден от Събора на представителите на цялата християнска Църква.

През следващата 326 година свети Евстатий приел поръчение да замине за кръщение на пожелалите да приемат християнството жители на Грузинската страна, древната Иверия и за устройването на православна Църква там. Племената, които населявали древната Иверия (Георгия) или Грузия, били идолопоклонници и огнепоклонници. Те се намирали в известно подчинение на Гръко-Римската империя, но имали свои царе и свое гражданско устройство. За пръв път на някои от крайморските племена на Грузия проповядвал за Христа Спасителя свети апостол Андрей, според местното предание заедно със Симон Кананит: по-голямата част от жителите и царското семейство били обърнати в

християнството от светата дева Нина, дошла от Сирия в първата половина на IV в.

Когато поради проповедта на света Нина, съпроводена с чудеса, в Христа повярвали и най-усърдните идолопоклонници - грузинската царица Нана и цар Мириан, - те изпратили пратеници при императора Константин Велики с молба да изпрати в Грузия духовни лица за тяхното и на народа кръщение. Императорът казал, че се радва за обръщането на иверийците повече, отколкото от присъединяване на цяло царство към своята империя и заповядал незабавно да изпратят в Грузия свети Евстатий Антиохийски с няколко свещеници, дякони и други клирици. Те донесли със себе си и цялата църковно-богослужебна утвар. След пристигането на свети Евстатий в столицата на Грузия Мцхета, цар Мириан изпратил заповед до управителите на областите, воеводите и царедворците да дойдат в столицата. Когато те се събрали, в присъствието на всички той приел свето Кръщение от епископ Евстатий. След него приела царицата и децата им. При моста на река Кура, където по-рано се намирало капище на езическите жреци, била устроена кръщелня, където свети Евстатий кръстил управителите на грузинските области, воеводите и царедворците, поради което мястото било наречено “Мтаварта санатлави”, тоест “купел на велможите”. По-надолу от този купел свещениците, дошли заедно със свети Евстатий, кръстили народа, който се стичал за кръщението, подбуждан от проповедта на света Нина - който не приеме възраждане от вода и Дух Светий, няма да види живота и вечната светлина...” След това свещениците ходели по градовете и селата, за да кръщават и да учат жителите на Иверия. И така, с Божията помощ, почти цялата страна приела кръщение и евангелското благовестие се утвърдило с трудовете на света Нина и на свети Евстатий Антиохийски. В Мцхета Свети Евстатий осветил току-що построения в

царската градина храм “Свети Дванадесет Апостоли” и подарил на новоустроената Грузинска църква “Чин на Богослужението” и “Вероучение на Гръцката православна църква”. За пръв епископ на Грузинската църква бил поставен презвитерът Иоан с подчинение на Антиохийската митрополия, поради което и до днес Антиохийският патриарх се нарича: “И Иверийски”.

След приключване на благоустрояването свети Евстатий преподал мир на младата Христова Църква и се върнал обратно в Антиохия.

Там ревностният светител бил очакван от усилени трудове и тежки изпитания. Увереността, че след Вселенския Събор ще се възцари мир и единение в цялата Църква, била напразна. Оказало се, че епископите, привърженици на арианството, се съгласили с мнозинството от членовете на Събора не искрено, а само привидно, поради свои лични сметки и съображения. Когато след Никейския Събор Император Константин заминал в Западната част на империята, арианстващите отново надигнали глава. Преди всичко те започнали да уреждат чрез приближен до императора презвитер завръщането на Арий от заточение заедно с поддържащите го епископи. Като го убеждавали, че са станали жертви на погрешно мнение и че заточените ще дадат на императора писмени заявления за приемане на постановленията на Вселенския Събор, те достигнали до уреждане на възвръщането им. Като желаел всячески да въдвори мир в Църквата, той проявявал своето благоволение даже и към върналите се от заточение. Но те се възползували от това за разпространение на арианските заблуждения и под разни благочестиви предлози започнали да преследват главните поборници за правоверието - светите епископи Александър, а после и Атанасий Александрийски и свети Евстатий Антиохийски.

Единомишлениците на Арий се надявали, че след Никейския Събор, поради настоятелното изискване на император Константин за пълен мир за Църквата от всички без изключение, никой вече няма да се бори против разпространението на арианството и неговите заблуждения. Но светителят Евстатий с още по-голяма ревност продължил да противодейства на разпространението на арианството и го изобличавал още по-силно, като се опирал на осъждането му от Вселенския Събор. Като знаел, че Евсевий, епископ на Кесария Палестинска, който отчасти бил подчинен на Антиохийския Епископ, се придържал и преди Събора към арианските възгледи, на които не бил чужд и опитът му за символ на вярата, свети Евстатий писал увещания и изобличения до Евсевий. Той силно негодувал за това, отвръщал с осъждане на понятията на свети Евстатий, утвърдени от Събора, наричал ги Савелиански, и като продължавал да се придържа към арианските понятия, се оплаквал от свети Евстатий на своя приятел Евсевий Никомидийски, който се върнал от заточение. А Евсевий Никомидийски бил най-хитрият и коварен арианствуващ епископ. Дори император Константин, по свидетелство от Бога, писал на никомидийците, че Евсевий бил съюзник и помощник на жестокия гонител и мъчител на християните Ликиний, че с безсрамие защитавал навсякъде отхвърлената лъжа на арианите и отишъл още по-далеч, като излъгал самия император Константин… И ето, този именно лукав Евсевий Никомидийски заедно с приятелите си Теогнис Никейски и Евсевий Кесарийски решили да избавят арианите от свети Евстатий, неуморно ревностния изобличител на техните заблуждения.

До завършването на Константинопол императорът отсядал много често в Никомидия. За да го измами и изпълни лукавия си план за сваляне на свети Евстатий, коварният Евсевий

Никомидийски изразил пред Императора пламенно желание да види току-що построения великолепен храм при Гроба Господен. Поласкан от такова желание, Императорът предоставил на разпореждане на Евсевий царските си колесници, което придало особена почит на пътешествието му. Под благовидния предлог за поклонение на Иерусалимската светиня, към него се присъединил и Теогнис Никейски, верният му съобщник в злите замисли. Като пристигнали в Антиохия с маската на благочестието, те били приети от свети Евстатий добросърдечно и с подобаваща на епископите чест. “Когато стигнали в Иерусалим - продължава древният историк- и се видели със своите единомишленици (арианствуващите) Евсевий Кесарийски, Патрофил Скитополски, Аеций Лидски, Теодот Лаодикийски и други, които били заразени от учението на Арий, открили им тайното си намерение да отстранят свети Евстатий. Под предлог да окажат чест на Евсевий Никомидийски, тези единомишленици го съпроводили до Антиохия, където показвали голямо уважение и към свети Евстатий, за да не заподозре заложените от тях коварни мрежи. Тъй като в Антиохия през това време се намирали и други от православните епископи, арианствуващите предложили да свикат братски събор за обсъждане на някои общи предмети и дела на Църквата, с което свети Евстатий и другите епископи се съгласили.

И когато епископите се събрали, изведнъж при тях се явила жена с дете на ръце и с вик обявила, че бащата на нейния младенец е Евстатий. Антиохийският светител ни най-малко не се смутил и изискал от жената да представи свидетели, които да знаят казаното от нея и какви доказателства има тя самата. Но тя отвърнала, че няма свидетели. На това арианствуващите епископи заявили, че е достатъчно, ако жената подтвърди казаното с клетва. Православните епископи не се съгласили на това, като напомнили древното правило и

апостолско указание, че за приемане обвинение срещу свещеник се изискват не по-малко от двама или трима свидетели. Поради това те се възпротивили на определението, с което арианствуващите искали да постановят осъждането на свети Евстатий Антиохийски.

Междувременно православният народ в Антиохия чул за оскърблението срещу своя любим архипастир по коварните интриги на дошлите епископи, развълнувал се и бил готов да вземе оръжие и да се вдигне срещу привържениците на арианството. Тогава Евсевий Никомидийски, заедно с Теогнис Никейски като видели неудачата на замисъла си, побързали да заминат при императора и му съобщили, че в Антиохия стават народни вълнения, които уж били възбудени от епископ Евстатий в защита на религиозните си мнения, нарушавайки с това толкова желания мир в Църквата. Те присъединили към това нова клевета, че епископ Евстатий се изказал оскърбително за майката на император Константин. На тях им се налагало да прибягнат до такава възмутителна клевета, за да могат по-решително да възбудят императора против свети Евстатий, понеже жената, която го наклеветила, била поразена с тежка болест. Тя повикала много свещеници и православни граждани и пред всички признала, че я подкупили арианствуващите, за да наклевети епископ Евстатий. Тя пояснила също, че клеветата пред епископите не била съвсем лъжлива, тъй като баща на детето бил местният медникар, който също се казвал Евстатий. С това признание на жената за подкупа от арианите враговете на свети Евстатий били опозорени от съобщницата си и опитът им да отстранят епископ Евстатий се оказал несполучлив. Поради това те прибягнали към възмутителната клевета за оскърблението от Антиохийския светител на царската майка.

Излъганият и възмутен император, който с всички сили се стараел да запази мира между християните, преди всичко за

да спре вълненията на народа в Антиохия, извикал в Константинопол свети Евстатий.

Като предвиждал изселването си от Антиохия, светителят все по-често и по-често събирал православните граждани и с всички сили на задушевното си красноречие и дълбоки познания ги убеждавал да не се съблазнят в негово отсъствие от еретическите лъжемъдрувания и непоколебимо да пребъдват верни на Православието. Свети Иоан Златоуст свидетелствува за това така: “Като бодърствуваше и наблюдаваше, предвидя всичко, което имаше да се случи, отдалеко (нападението на арианите върху Православието), и като мъдър лекар, още преди болестта да навлезе в града, приготовляваше лекарства и управляваше свещения кораб на Антиохийското паство с голяма загриженост, като посещаваше всички места, въодушевяваше и възбуждаше към внимание и бодърствуване всички, сякаш морски разбойници нападаха и се опитваха да похитят съкровището на вярата… И като призова всички, увещаваше ги да не се отлъчват (от истинската вяра), да не отстъпват пред вълците и да не им предават паството, но да остават вътре, затуляйки им устата и изобличавайки ги, а по-простите братя да утвърждават… И навсякъде изпращаше хора, които биха поучили, убеждавали, съветвали, заграждали достъпа на противниците…”

И по-голямата част от антиохийското паство останало вярно на Православието, независимо от назначаването в Антиохия на епископ от арианствуващите. Народът странял от тези епископи и образувал с православни свещеници отделни събрания, поради което арианите ги наричали “Евстатиани” за това, че били верни на вселенското апостолско и православно вероучение.

Но тази раздвоеност на народа, заради привързаността на по-голямата част от антиохийците към православните

наставления на свети Евстатий, още повече възбуждала императора против него и послужила за издаване на императорски указ за отстраняване без съд и без лишение от епископство на свети Евстатий в 331 г. и заточаването му в Тракия. Христовият проповедник и там продължавал да проповядва истинната православна вяра с изобличение на еретиците. “Той - по свидетелството на Златоуст - бил добре научен от благодатта на Духа, че предстоятелят в Църквата трябва да се грижи не само за тази църква, която му е възложена от Духа, но и за цялата Църква по цялата вселена. На това той се научил от свещените молитви. Ако трябва - казвал свети Евстатий - да извършваме молитви за вселенската Църква, от краищата до краищата на вселената, то още повече трябва да се грижим за нея цялата, както да се грижим за всички църкви и за всички… Гонели Евстатия, но гласът му не замлъквал. Човекът бил гонен, но словото му на учение не било изгонено.”

Арианствуващите еретици, които при приемника на император Константин придобили вече пълно влияние, за да притеснят още повече светителя и за да имат надзор над дейността му, настояли за издаване на императорски указ за преселването му от Тракия в град Филипи. Там, около 345 година, светителят Евстатий Антиохийски, който цял живот се борил против еретическите заблуждения и проповядвал правилната вяра в Истинния Бог, починал.

Скоро след Втория Вселенски Събор, свикан в 381 г. в Константинопол, подтвърдил изповеданието на вярата на Първия Вселенски Никейски Събор с повторение на анатемата срещу арианството, полуарианството и всички ереси, възникнали срещу православното християнско учение - дошло благоприятно време за прослава на светителя Евстатий Антиохийски, мъченика за истинската вяра. И в 382 г. светите му мощи били пренесени в Антиохия с голяма тържественост

за утешение на горещо почитащите го антиохийци.

Любим на народа, високо уважаван от всички православни отци на Църквата и превъзнасян от църковните писатели, свети Евстатий принадлежи към най-известните епископи на славния четвърти век заради трудовете и заслугите си за Църквата. Светите отци на Седмия Вселенски Събор нарекли свети Евстатий Антиохийски “твърд поборник за православната вяра и разрушител на арианското нечестие”. Свети Евстатий бил първият, който писал против Арий. Той бил твърде образован в духовните и светските науки и написал голямо множество писма послания за вярата. Светите Атанасий Александрийски, Иоан Златоуст, Василий Велики, Епифаний Кипърски, Анастасий Синаит и други също подтвърждават високата образованост и религиозната ревност на свети Евстатий.

А историкът от средата на V век Созомен казва, че: “Съвременниците на свети Евстатий изключително се удивлявали на изкуството на проповедта и красноречието му. Това може да се види в книгите му” - твърди Созомен. Днес не може да се каже, че книгите на Евстатий са цели: но и от това, което е дошло до нас, са видни всички тези качества, които древните хвалели в неговите съчинения. В пълнота се съхранили само “Реч към император Константин на Първия Вселенски събор” и “За Аендорската вълшебница”. От многото останали съчинения на свети Евстатий до наше време са стигнали само извадки, направени от древните писатели.

По запазилите се извадки от книгите против Арий се вижда, че свети Евстатий е написал осем такива книги. Тези извадки показват, че защитникът на истината отбелязвал местата от Свещеното Писание, които говорят за човешкото естество на Иисус Христос, за разлика от местата, които Го изобразяват като Син Божий и Бог. Свети Евстатий извършвал това с

особен успех, като вярно обяснявал смисъла на тези и други места. С това той нанесъл най-силното поражение на арианите, които преднамерено изнамирали места, отнасящи се до униженото състояние на Иисуса Христа и отклонявали към тях своето и особено вниманието на другите. Против арианите са писани забележки върху “Притчи Соломонови” (гл. 8, стих 22) и Давидовите псалми (15:56 и 92). Както първото място, така и някои думи от посочените псалми арианите се стараели да употребяват като свидетелство за истинността на своето учение. Свети Евстатий употребявал и тук същото средство срещу тях - съединявал и обяснявал изреченията на Свещеното Писание, отнасящи се до човешката и божествената природа на Изкупителя. Като обяснявал по този начин Свещеното Писание, свети Евстатий показвал на арианите, че в Христа било съединено Божеството и човечеството без изменение на свойствата им, че Синът Божий бил под Закона само за да спаси робите на греха и осъждането. “Не Словото било под Закона, както мислят кощунниците - пише свети Евстатий, - Самото Слово е Закон. И не Бог е имал нужда от очистителни жертви. Той с едно-единствено мановение очиства и освещава всичко. Но тъй като Той е носел човешко тяло, заимствано от Дева, е бил под Закона, за да освободи от робството на Закона предадените на осъждане от клетвата…”

Това направление на съчиненията на свети Евстатий напълно обяснява, защо в “Събраните тълкувания” на Свещеното Писание твърде често се срещат тълкуванията на свети Евстатий Антиохийски.

Съчинението “За душата” представлявало философско-богословско разсъждение на свети Евстатий за душата на Господ Иисус Христос и също е насочено против заблудите на арианите.

И накрая, съчинението “За Аендорската вълшебница” е едно образцово съчинение и по възвишения стил на изложение на мислите, и по красотата на речта и изобразителността си. В този труд свети Евстатий между другото прави строги, но справедливи забележки на Ориген заради прекомерната му любов към алегорическото обяснение на Свещеното Писание, т.е. - не според прекия, буквален смисъл на думите. “Така Ориген изяснява алегорически, различно от буквалния смисъл на думите - пише свети Евстатий, - кладенците, изкопани от Авраам и останалото, и обяснява в дълга реч, давайки на всичко друг смисъл, когато те могат да се видят и досега в тази страна…”. И за Аендорската вълшебница свети Евстатий доказва противно на Ориген, че тя не е могла и не е извиквала душата на пророк Самуил, но по нейните чародейства се явявал призрак, представящ се за Самуил за измама и погубване на Саул. Тук свети Евстатий учи, че във Ветхия Завет душите на праведниците се упокоявали в недрата на Авраам, но не могли да възлизат на небето преди Иисус Христос да отвори дверите на Небесното Царство със Своето Възкресение. Праведниците от Новия Завет са по-щастливи от онези праведници, тъй като след разлъчването с тялото достигат вече небесна слава, известно общение с Господа Иисуса Христа…

Животът и дейността на светителя Евстатий Антиохийски са поучителни не само за пастирите на Църквата, но и при всички обстоятелства на живота на православните християни. Ето още нещо, което отправя към всички православни Златоустият Вселенски учител на християнската вяра в пространната си похвала на светия отец:

“Не се удивлявайте, че като започвам похвалното слово за свети Евстатий Антиохийски, аз нарекох този светец мъченик. Но той е завършил живота си от собствена смърт, какъв мъченик е той? - Често съм говорил на вашата любов, че не

само смъртта създава мъченика, но и душевното разположение. Не само за края на делото, но и заради намерението често се сплита венец на мъченичество… Свети Евстатий претърпял смърт заради Христа не в собствената си страна, а в чужда. Това е дело на враговете. Те го изгонили от отечеството, за да го посрамят, но той станал още по-славен и знаменит чрез изгнанието в чужбина, както доказал и краят на тази история… Свети Евстатий, подобно на апостол Павел, бил готов на безбройни смърти и всички тях претърпял чрез разположението и ревността си. И от отечеството го изгонили, и много друго повдигнали против него, макар да нямали справедлива причина за обвинение, а само това, че по думите на апостол Павел "те замениха истината Божия с лъжа, и се поклониха и служиха на творението повече, отколкото на Твореца, Който е благословен во веки. Амин". Той се отдалечил от нечестието и се побоял от беззаконието, но това е достойно за венци, а не за обвинение."

"За какво е бил изгонен свети Евстатий, защо Бог е допуснал гонителите му. Защо? - Не мислете, че тези думи ще послужат за разрешение само на това недоразумение. Не. Ако ви се случи да говорите за подобно нещо с езичници или с еретици, това, което ще бъде казано тук, ще бъде достатъчно за разрешаване на всяко недоумение. Бог допуска Неговата истинска и апостолска вяра да бъде подхвърлена на много нападения, а ересите и езичеството да се наслаждават на спокойствие. Защо? За да познаеш слабостта им, когато те, нетревожени от нищо, се разрушават сами от себе си. И за да се убедиш в силата на вярата, която понася нападения и се усилва чрез самите противници… Виждаш ли, че Бог затова допуска ангелите на сатаната да нападат Божиите раби и да им причиняват безбройни бедствия, за да се прояви Неговата сила. Наистина, дали ще разсъждаваме за езичниците, или за иудеите, за нас ще бъде достатъчно доказателство на

божествената сила това, че подхвърлена на безбройни нападки, Христовата вяра е удържала връх. И тогава, когато цялата вселена противоборствала и всички с голям жар гонели тези дванадесет човека, тоест апостолите, те, бичувани, гонени и търпящи безбройни бедствия, били в състояние за кратко време с пълно превъзходство да победят причинилите им това. Затова Бог допуснал и блажения Евстатий Антиохийски да бъде изпратен в заточение, за да ни покаже още повече силата на истината и безсилието на еретиците.”

“По молитвите на светителя Евстатий да спаси Бог Своята Църква от всякакво лъжливо знание и разделение и да запази църковното единение и мир в духа на кротостта и християнската любов, а всички нас, вярващите, да помилва и спаси.”

“И като въздадем за всичко благодарност на Бога, да подражаваме на добродетелите на светиите, за да участвуваме с тях и във венците, по благодатта и човеколюбието на нашия Господ Иисус Христос, чрез Когото и с Когото на Отца, със Светия Дух слава, чест и могъщество во веки веков. Амин.”

buditeli.info © 2017